

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 27 ΜΑΪΟΥ 2015
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΡΕΙΣ (3)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Id exemplum sutōrem quendam incitavit, ut corvum docēret parem salutatiōnem. Diu operam frustra impendēbat; quotiescumque avis non respondēbat, sutor dicere solēbat «Oleum et operam perdididi».

Quodsi forte, ut fit plerumque, cecidērunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicōrum. Hoc est quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem: «Tum intellexi, quos fidos amīcos habuissem, quos infīdos, cum iam neutris gratiam referre poteram».

Porcia, Bruti uxor, cum viri sui consilium de interficiendo Caesare cognovisset, cultellum tonsorium quasi unguium resecandōrum causā poposcit eōque velut forte elapso se vulnerāvit. Clamōre deinde ancillārum in cubiculum vocātus Brutus ad eam obiurgandam vēnit, quod tonsōris praeripuisset officium.

A1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τα παραπάνω αποσπάσματα.

Μονάδες 40

Παρατηρήσεις

B1α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

parem	: την αφαιρετική ενικού αριθμού στο ίδιο γένος
diu	: τον συγκριτικό βαθμό
inopes	: τη γενική πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος
hoc	: την ονομαστική πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
quos (το 1ο στο κείμενο)	: την αφαιρετική ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος
neutris	: την ονομαστική ενικού αριθμού στο αρσενικό γένος
cultellum	: την ονομαστική πληθυντικού αριθμού
unguium	: την κλητική πληθυντικού αριθμού
se	: τη δοτική ενικού αριθμού στο α΄ πρόσωπο
eam	: τη γενική ενικού αριθμού στο ίδιο γένος

Μονάδες 10

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

B1β. «*Id exemplum sutōrem quendam incitavit*»: να μεταφέρετε τις λέξεις της παραπάνω πρότασης στον άλλον αριθμό.

Μονάδες 5

B2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

docēret	:	το σουπίνο στην αφαιρετική
respondēbat	:	τη δοτική του γερονδίου
solēbat	:	τη γενική πληθυντικού αριθμού της μετοχής ενεστώτα στο θηλυκό γένος
perdidi	:	το α΄ ενικό πρόσωπο της υποτακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
fit	:	το γερονδιακό στην ονομαστική ενικού αριθμού στο αρσενικό γένος
cecidērunt	:	τη δοτική πληθυντικού αριθμού της μετοχής μέλλοντα στο ουδέτερο γένος
fuerint	:	το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής μέλλοντα
dixisse	:	το α΄ πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής παρατατικού στην άλλη φωνή
ferunt	:	το γ΄ ενικό πρόσωπο της οριστικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
referre	:	το β΄ ενικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στην άλλη φωνή
interficiendo	:	το β΄ ενικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στην άλλη φωνή
cognovisset	:	το β΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή
elapso	:	το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής παρατατικού
resecandōrum	:	το γ΄ ενικό πρόσωπο της οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα στην άλλη φωνή
obiurgandam	:	το απαρέμφατο του παρακειμένου στην άλλη φωνή

Μονάδες 15

Γ1α. «*vocātus*»: να αναλύσετε τη μετοχή σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση, εισαγόμενη με τον χρονικό σύνδεσμο **postquam** (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε την εκφορά της (μονάδες 2).

Μονάδες 3

Γ1β. «*Tum intellexi, quos fidos amīcos habuissem*»: να μετατρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ.

Μονάδες 3

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

Γ1γ. «**Porcia, Bruti uxor, cultellum tonsorium poposcit**»: να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο, με εξάρτηση από το «**Homines dicunt**».
Μονάδες 3

Γ1δ. «**quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem**»: να αναδιατυπώσετε την πρόταση αντικαθιστώντας το ρήμα **ferunt** με το ρήμα **fertur**. Να επιφέρετε τις απαραίτητες αλλαγές (μονάδες 4) και να τις αιτιολογήσετε (μονάδες 2).

Μονάδες 6

Γ2α. «**Id exemplum sutōrem quendam incitavit, ut corvum docēret parem salutatiōnem**»: να αναδιατυπώσετε την περίοδο αντικαθιστώντας το ρήμα της κύριας πρότασης **incitavit** με το ρήμα **incitat**. Να προβείτε στην απαραίτητη αλλαγή (μονάδα 1) και να την αιτιολογήσετε (μονάδες 2).

Μονάδες 3

Γ2β. «**Quodsi forte cecidērunt, tum intellegitur**»: να μετατρέψετε τον υποθετικό λόγο έτσι ώστε να εκφράζεται αντίθεση προς την πραγματικότητα α) στο παρόν (μονάδες 2) και β) στο παρελθόν (μονάδες 2).

Μονάδες 4

Γ2γ. «**Brutus ad eam obiurgandam vēnit**»: να αποδώσετε με τέσσερις τρόπους τον υπογραμμισμένο προσδιορισμό του σκοπού (να μην αποδοθεί με τελική μετοχή).

Μονάδες 8

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο **εξώφυλλο** να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο **εσώφυλλο** πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην **αρχή των απαντήσεών σας** να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: 10.30 π.μ.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 3ΗΣ ΑΠΟ 3 ΣΕΛΙΔΕΣ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ
ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)**

ΤΕΤΑΡΤΗ 27 ΜΑΪΟΥ 2015

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΘΕΜΑ Α

A1. Αυτό το παράδειγμα παρακίνησε κάποιον παππουτσή να μάθει σε ένα κοράκι τον ίδιο χαιρετισμό. Για πολύ καιρό μάταια ξόδευε τον κόπο του. Κάθε φορά που το πουλί δεν απαντούσε, ο παππουτσήσ συνήθιζε να λέει «Κρίμα στον κόπο μου».

Αν κατά τύχη πέσουν, όπως γίνεται συνήθως, τότε γίνεται αντιληπτό, πόσο στερημένοι από φίλους υπήρξαν. Αυτό είναι που λένε ότι είπε ο Ταρκύνιος όταν ήταν εξόριστος: « Τότε κατάλαβα ποιους είχα πιστούς φίλους, ποιους ψεύτικους, όταν πια δε μπορούσα ούτε σε εκείνους ούτε σε αυτούς να ανταποδώσω τη χάρη».

Η Πορκία, η σύζυγος του Βρούτου, όταν είχε μάθει το σχέδιο του άντρα της να σκοτώσει τον Καίσαρα, ζήτησε ένα μαχαιράκι μανικιουρίστα τάχα για να κόψει τα νύχια της και με αυτό αυτοτραυματίστηκε επειδή της γλίστρησε δέθεν τυχαία. Έπειτα ο Βρούτος αφού κλήθηκε στην κρεβατοκάμαρα από τις φωνές των υπηρετριών, ήρθε για να την μαλώσει, επειδή τάχα είχε κλέψει την τέχνη του μανικιουρίστα.

B1. α)

parem	: pari
diu	: diutius
inopes	: inopum
hoc	: haec
quos	: quo
neutris	: neuter
cultellum	: cultelli
unguium	: ungues
se	: mihi
eam	: eius

β) Ea exempla sutores quosdam incitaverunt.

B2. doceret	: doctu
respondebat	: respondendo
solebat	: solentium
perdidi	: perdam
fit	: faciendus
ceciderunt	: casuris
fuerint	: sunt
dixisse	: diceremur
ferunt	: fert
referre	: referre
interficiendo	: interfice
cognovisset	: cognoscetis
elapso	: elaberentur
resecandorum	: resecuerit
obiurgandam	: obiurgavisse

Γ1. α) Postquam clamōre ancillārum in cubiculum Brutus vocātus est.

Η πρόταση εκφέρεται με οριστική παρακειμένου, διότι οι δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις που εισάγονται με το postquam εκφέρονται με οριστική παρακειμένου και δηλώνουν το προτερόχρονο στο παρελθόν. Σπανιότερα εκφέρονται και με οριστική υπερσυντελικού (vocatus erat).

β) Quos fidos amīcos habui?

γ) Homines dicunt Porciam, Bruti uxorem, cultellum tonsorium poposcisse

δ) quod Tarquinius dixisse fertur exulans. Το ρήμα fertur από το οποίο εξαρτάται το ειδικό απαρέμφατο dixisse είναι προσωπικό, παθητικό και λεκτικό. Για το λόγο αυτό έχουμε το υποκείμενο του απαρεμφάτου σε πτώση ονομαστική (άρση του λατινισμού του ειδικού απαρεμφάτου). Κατά συνέπεια θα τεθεί σε ονομαστική και η μετοχή exulans, αφού είναι συνημμένη στο υποκείμενο Tarquinius.

Γ2. α) *Id exemplum sutōrem quendam incitat, ut corvum docēat parem salutatiōnem.* Το ρήμα της δευτερεύουσας έγινε υποτακτική ενεστώτα (*docēat*), διότι το ρήμα εξάρτησης *incitat* είναι αρκτικού χρόνου. Άρα ενώ με εξάρτηση το *incitavit* η πρόταση δήλωνε το σύγχρονο στο παρελθόν, με εξάρτηση το *incitat* πρέπει να δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

β) αντίθεση προς την πραγματικότητα α) στο παρόν :

Υπόθεση : *Quodsi forte caderent,*

Απόδοση : *tum intellexeretur*

αντίθεση προς την πραγματικότητα β) στο παρελθόν :

Υπόθεση : *Quodsi forte cecidissent,*

Απόδοση : *tum intellectum esset.*

γ) *Brutus eam obiurgatum vēnit* : σουπίνο σε αιτιατική

Brutus vēnit ut eam obiurgaret : δευτερεύουσα τελική

Brutus vēnit qui eam obiurgaret : δευτερεύουσα αναφορικοτελική.

Brutus vēnit eam obiurgandi causa : *causa* + γενική γερονδίου. Επειδή προέκυψε εμπρόθετο γερούνδιο με αντικείμενο σε αιτιατική, έχουμε υποχρεωτική γερονδιακή έλξη : *Brutus vēnit eius obiurgandae causa.*